

Konference

ODBYTOVÁ DRUŽSTVA A JEJICH ROLE V ZAJIŠTĚNÍ POTRAVINOVÉ SOBĚSTAČNOSTI

Videokonference
17.3.2021

AUTOR: Martin Pýcha

WWW.ZSCR.CZ
Zemědělský svaz ČR

Základní otázky:

- 1. Co je potravinová soběstačnost a bezpečnost?**
- 2. Je třeba potravinová soběstačnost ČR?**
- 3. V čem je a v čem není ČR potravinově soběstačná?**
- 4. Evropa jako významný producent potravin**
- 5. Role a význam družstev v sektoru zemědělství**

1. Potravinová soběstačnost

= do jaké míry může země uspokojovat své potřeby v oblasti potravin z vlastní domácí produkce.

FAO upozorňuje, že **minimální míra potravinové soběstačnosti, tedy schopnosti pokrýt potřebu potravin svých obyvatel z domácí produkce, je lepší pro stabilitu daného státu a společnosti.**

FAO sleduje soběstačnost formou poměru, **tzv. self-sufficiency ratio (SSR)**, ve kterém vzájemně započítává domácí spotřebu, produkci, dovoz a vývoz potravin a vyjadřuje ji buď v procentech, v kaloriích, objemu, penězích nebo také z hlediska určité komodity jako je pšenice, kukuřice, rýže apod.

Potravinová bezpečnost

Tu definovala Organizace pro výživu a zemědělství (FAO) OSN v roce 1996: „Potravinová bezpečnost je **stav, který existuje, pokud všichni lidé mají za všech okolností fyzický, sociální a ekonomický přístup k dostatečnému množství bezpečných a výživných potravin, který splňuje jejich stravovací potřeby a preference potravin pro aktivní a zdravý život**“.

2. Proč je potravinová soběstačnost důležitá?

- 1. Růst světové spotřeby potravin (růst populace a kupní síly).**
- 2. Pokles půdy vhodné pro zem. výrobu.**
- 3. Potravinová nejistota vzroste vlivem změny klimatu.**
- 4. Ekologický tlak = snížení produkce potravin v EU (Green deal, Farm to fork strategie, Strategie pro biodiverzitu...).**
- 5. Roste závislost EU na dovozu zemědělských surovin.**
- 6. Potravinová krize není zapomenutý pojem!**

Machiavelli kdysi řekl, že „Základní lidskou vlastností je, že člověk nepředvídá bouři, když je pěkné počasí“.

How much more we should produce to feed the world in a sustainable way?

Cereals

39% increase in global cereal production between 2012 and 2050

The production of **wheat** should increase by **24%**

Corn production should, in its turn, increase by **33%**

Rice production should, in its turn, increase by **33%**

Livestock

The global meat production should increase less than 30% by 2050 compared to 2012.

Among the main sources of meat: pig, poultry and cattle, poultry represents more than 90% of the herd raising

The herd size of **poultry** would need to increase by **40%**

The herd size of **pigs** would need to increase by **10%**

The herd size of **cattle** would need to increase by **34%**

Základní zdroje

- V současné době zemědělství zabírá asi 40% světové půdy.
- FAO předpokládá, že ve srovnání s rokem 2009 se plocha orné půdy do roku 2050 rozšíří o 70 milionů ha (přibližně 5%),
  - Růst o 120 milionů ha (12%) v zemích s nízkými příjmy (v subsaharské Africe a Latinské Americe)
  - **Pokles o 50 milionů ha (8%) v zemích s vysokými příjmy.**
- Zemědělství spotřebuje asi 70% veškeré vody (od 21% v Evropě po 82% v Africe)
- Některé regiony čelí vodnímu stresu, včetně východního Středomoří, Severní Afrika a jižní Asie.
- Do roku 2050 dojde k významným rozdílům v dostupnosti vody na celém světě vč. Evropy .

3. V čem je a v čem není ČR potravinově soběstačná ?

Obiloviny	140%
Mléko	130%
Cukr	130%
Hovězí maso	120% (spotřeba 8 kg/rok)
Řepka	100%
Vejce	90%
Brambory	70%
Drůbeží maso	pod 70%
Jablka konzumní	50%
Vepřové maso	pod 50%
Víno	39%
Čerstvá zelenina	35%

Pozn. Soběstačnost v střednědobém horizontu

4. Struktura agropotravinářského obchodu EU 28 v mil. EUR

Více než 30% surovin zpracovaných agropotravinářským sektorem EU je mimoevropského původu.

Konkurenceschopnost/efektivnost na trhu jak v zem. tak potravinářství

Roste koncentrace všech částí potr. vertikály vč. potravinářského sektoru

- Počet jatek se v USA snížil mezi lety 1967 a 2000 z 10 tis. na 3000 tis. a dnes 10 společností poráží 88% masa,
- Např. Brazilská JBS (největší zpracovatel masa na světě) má pobočky v USA, Austrálii a EU a je schopna porážet 85 tis. ks hovězího /den, 70 tis. prasat /den, 12 mil. ks drůbeže /den.
- Americká Tyson Foods (největší zpracovatel masa na světě) má pobočky v USA, Austrálii a EU a je schopna porážet 170 tis. ks hovězího /týden, 350 tis. prasat /týden, 42 mil. ks drůbeže /týden.

Průměr marží obchodníků v ČR u zboží představujícího 40% obratu potravinářským zbožím (výpočty ZS z údajů ČSÚ o cenách)

Rok 1999	Cca 16%
Rok 2009	Cca 23%
Rok 2012	Cca 25%
Rok 2014	Cca 32%
Rok 2015	Cca 34%
Leden – červenec 2019	Cca 42 %

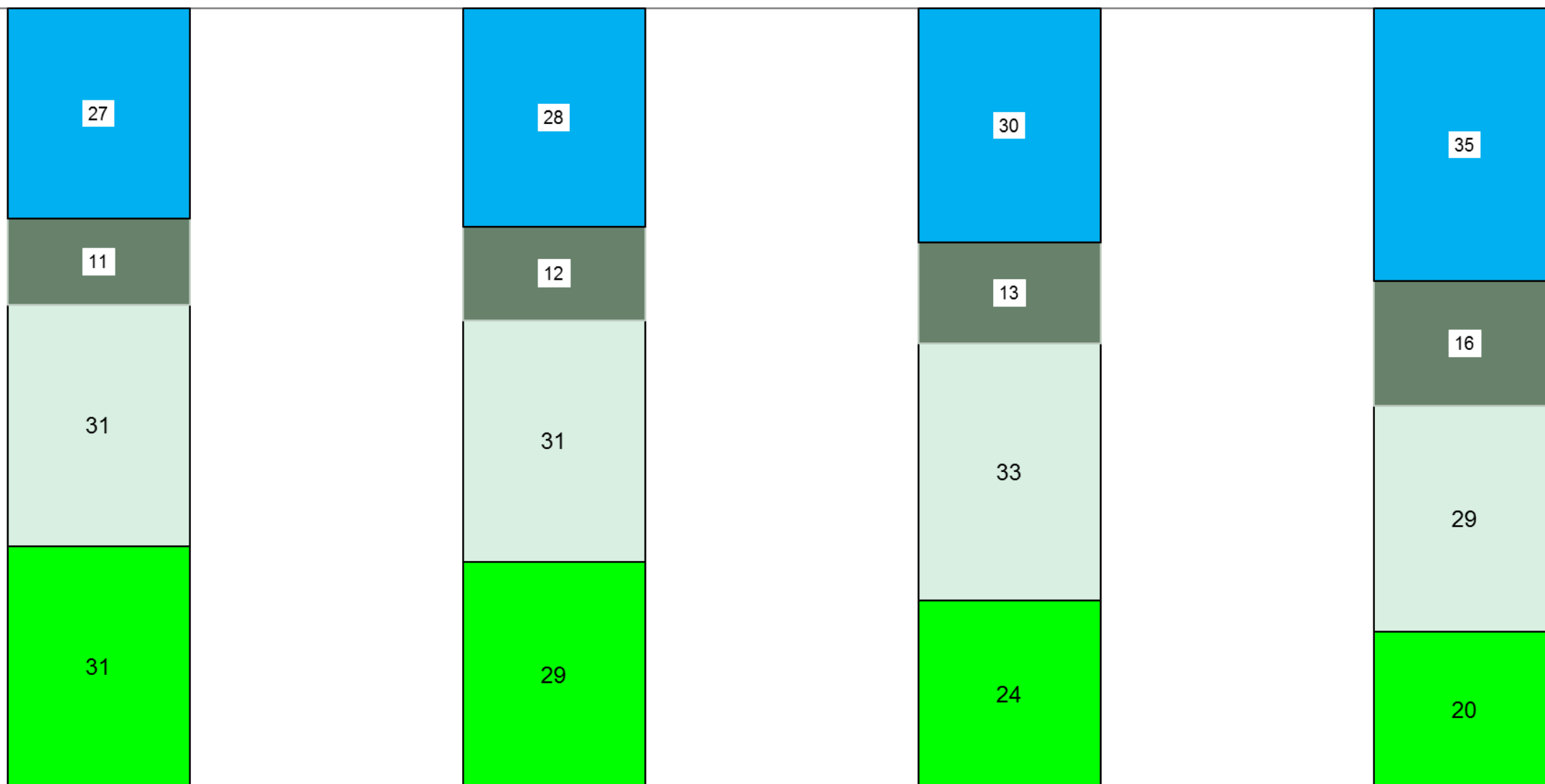
K dominanci řetězců - vývoj distribuce přidané hodnoty v potravinovém řetězci v EU

■ Zemědělství

□ Potravinářský průmysl

■ Velkoobchod potravinami

■ Maloobchod potravinami

r. 1995

r. 2000

r. 2005

r. 2019

5. Družstva v ČR

Výrobní:

Celkem 519 ZD hospodařící na výměře 649 tis. ha. (cca 18,4 % celkové výměry z.p. ČR)
Jedno družstvo v ČR = 1 259,4 ha, 173 členů,

Odbytová družstva:

1. **Pouze zprostředkování** - zaplatí členovi, až dostane zapláceno od odběratele, kterému bylo dodáno zboží člena.
2. **Obchodování** - nakupuje od členů a prodává odběratelům podle svého rozhodnutí, platí v termínech své smlouvy, neplacení od odběratele je riziko odbytového družstva. + společné nákupy vstupů.
3. **Obchoduje a tvoří rezervy** - pro případ neúspěšných obchodů tím garantuje členům úhradu v plné výši + společné nákupy vstupů.
4. **Vlastní zpracovatelské kapacity a dodává přímo do obchodu**

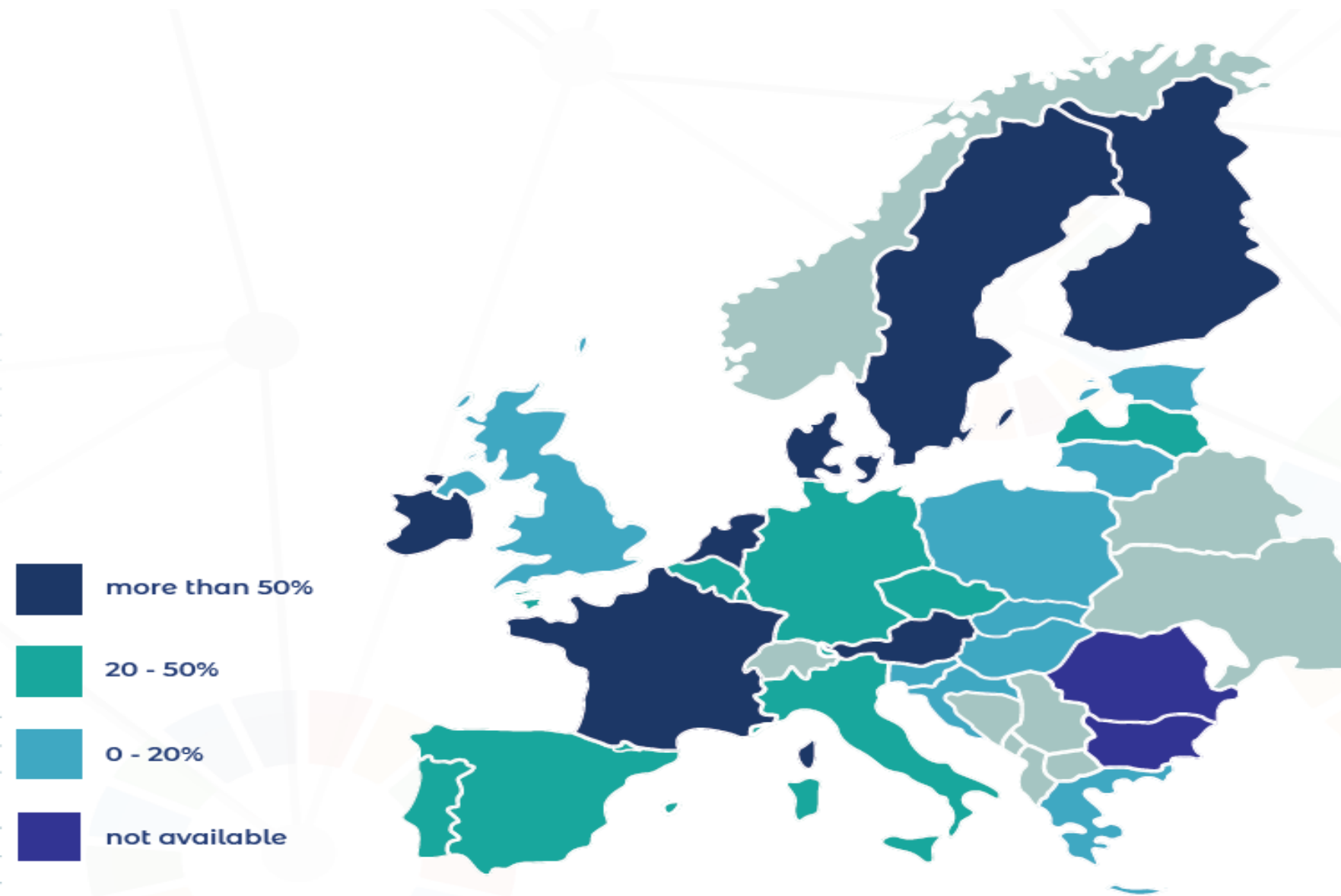
**NUMBER OF MEMBERS OF
AGRI-COOPERATIVES
KEY DATA - 2019**

Austria	1.372.856
Estonia	2.036
Finland	125.000
France	400.000
Germany	1.452.000*
Hungary	4.000
Ireland	143.741
Italy	742.078
Latvia	4.846
Malta	4.000
Portugal	300.000
Slovenia	13.082
Spain	1.150.341
Sweden	160.350
UK	143.000

**Počet členů výrobních družstev v ČR
cca 89 tis. (zdroj: Průzkum ZSČR, 2020)**

Zdroj: Monitoring COGECA, 2019

Tržní podíl zemědělských družstev v jednotlivých zemích EU, 2019

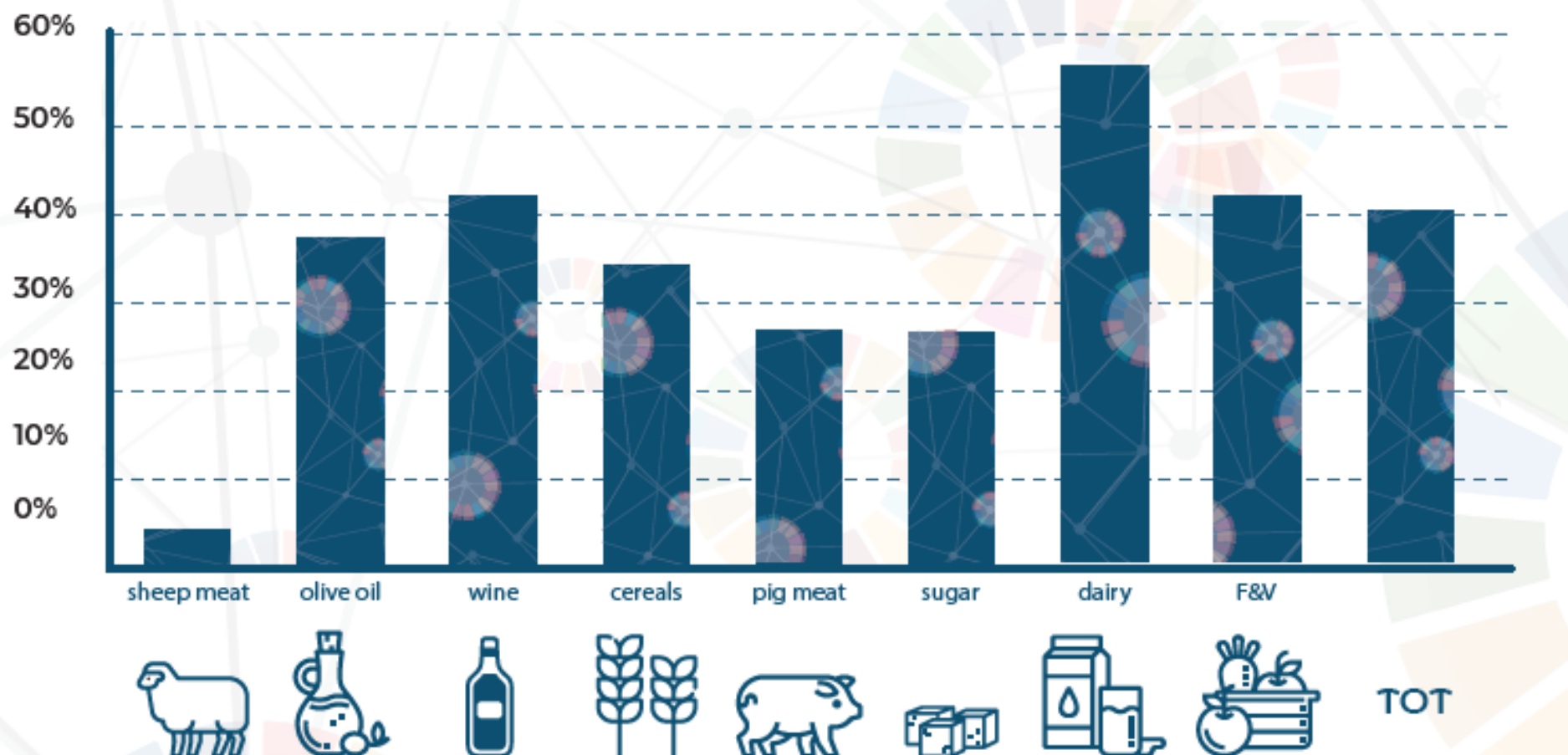

© European Union, 2019

EUROPEAN COMMISSION Directorate-General for Agriculture and Rural Development - Study of the best ways for producer organisations to be formed, carry out their activities and be supported

Tržní podíl zemědělských družstev v hlavních sektorech, EU 2019

Co děláme na podporu OD/OP?

- **Družstevní rada ZS ČR - podpora OD, propagace, poradenství**
- **Získávání zkušeností v zahraničí – návštěvy, konference**
- **Bodové zvýhodnění v PRV**
- **Obálka pro Sektorové/odvětvové intervence**
- **Daňové zvýhodnění?**

Machiavelli kdysi řekl, že „Základní lidskou vlastností je, že člověk nepředvídá bouři, když je pěkné počasí“.

**„Co nemůžeme dosáhnout sami, můžeme
dosáhnout společně!“**

Partneři svazu

GENERÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ PARTNER

HLAVNÍ PARTNER

HLAVNÍ PARTNER

Společně jsme silnější

Naše věčné ČESKÉ téma

Malý vs. velký zemědělec

Co je lepší, důležitější, mělo by být podporováno atd.?